

Drømme i kunsten - surrealisme

Undervisningsmateriale 5.-7. klasse

Drømmen om en overvirkelighed

Genren surrealisme opstår i 1920erne i Paris. En gruppe kunstnere mener på det her tidspunkt, at man igennem kunsten kan finde ind til en sandere virkelighed. En overvirkelighed – det er det, ordet surrealisme betyder. I overvirkeligheden smelter drømme og virkelighed sammen. Drømme er utrolig vigtige for surrealismen.

Spørgsmål: Hvor tit kan du huske dine drømme? Hvad handler de om: det du har oplevet i løbet af dagen, eller handler de om skøre, mærkelige ting? Begge ting er nemlig normale for drømmes indhold.

Opgave: Kan du komme i tanke om en drøm, du har haft? Måske en drøm, der er ekstra tydelig, sjov, skør eller uhyggelig. Skriv den ned som en lille historie, hvor du selv er hovedperson.

Hvilken betydning har drømme?

Engang mente man, at drømme havde en stor betydning. At der var et budskab at finde i drømme, og at man derfor skulle lytte til dem. De kunne give gode råd eller advare. De kunne også fortælle om fremtiden.

Andre mener, at drømme er noget helt naturligt. At det er sanseindtryk fra dagens løb.

Sami Hotti: Uden titel

Måske har I hørt om Sigmund Freud? Han lavede i begyndelsen af 1900-tallet en drømmeteorik.

Freud mente, at meget af det, vi mennesker gør, tænker og siger, er styret af kræfter, vi ikke har kontrol over, fordi

vi ikke er bevidste om disse kræfter. Det er ubevidste kræfter. Mennesket er altså delt imellem en bevidst og en ubevidst del.

Om natten dukker de her ubevidste sider af os op i drømme, siger Freud. Vi kan ikke flygte fra dem. De dukker op i vores drømme som symbolske billeder, der skal tolkes. Det vil sige, at de måske ikke giver særlig god mening, før de bliver tolket. En slange kan for eksempel betyde ondskab. Ligesom i Bibelen.

På den måde kan man sammenligne en drøm med et maleri. På et maleri er der også ofte symboler, man skal tolke. For surrealisterne var kunsten lige præcis ligesom en drøm: En vej til at vise det ubevidste. At vise de skjulte sider af mennesket, som vi normalt gemmer væk. Derfor kan surrealisternes malerier godt ligne en drøm. De forestillede også ofte drømme, som kunstnerne havde haft.

Spørgsmål: Den mest berømte surrealistiske maler hedder Salvador Dalí. Har du hørt om ham? Har du set de smeltende ure på hans maleri Erindringen fæstner sig?

Opgave: Nu skal du finde den historie

frem, du lige har skrevet om en drøm, du har haft. Mal et billede til den.

Hvad sker der i en drøm?

Drømme er selvfølgelig meget forskellige.

Alligevel er der nogle ting, der er specielle ved drømme:

- Der kan ske ting, der ville være umulige i det virkelige liv. En ko kan måske flyve.
- Der er mange symboler. Koen, der flyver, kan være et symbol på frihed.
- Det er en verden, der blander det overraskende og uventede med det normale og forventede. Vi kender jo godt en ko fra vores hverdag, men at den kan flyve: Det er overraskende og uventet.

Hvad kendetegner ellers en drøm?

Sami Hotti: Uden titel

At leve surrealistisk

For surrealisterne var det ikke nok at male surrealistisk. Man skulle også leve surrealistisk. Det gik ud på altid at være på jagt efter den højere og sandere virkelighed, som normalt er usynlig, men altså ikke i kunst. I 1960erne forsvandt surrealismen, som en samlet gruppe malere. Men vi har stadig ordet.

Spørgsmål: Man bruger jo stadig ordet surrealistisk til at beskrive noget. F.eks.: ”Jeg havde simpelthen en vildt surrealistisk oplevelse i dag”. Hvad kan det betyde, når man siger det? Kan du komme i tanke om en surrealistisk oplevelse i dit liv?

Malere kan stadigvæk være inspireret af drømme og af surrealismen. Så kan man sige, at deres stil er surrealistisk.

Det kan man sige om Sami Hotti og Connie Maxwell Nørgaard, hvis billeder hænger på Museum Ovartaci.

Nøglen til...?

På det her maleri af Sami Hotti; Den verbale sfæres underfundige gåde, er der

en nøgle lige præcis midt i billedet.

Spørgsmålet er, hvad nøglen kan låse op til? Lad os gå på jagt efter svaret.

Sami Hotti: Den verbale sfæres forunderlige gåde

Beskriv hvad I kan se på billedet.

Man finder hverken bygninger eller natur i det her landskab. Hvordan vil I beskrive universet? Ville det være et behageligt eller et ubehageligt sted at befinde sig?

Der er tre figurer på billedet. Beskriv dem. Er der træk ved elefanten, som adskiller den fra virkelighedens elefanter?

Den underlige figur forrest er et menneske, et dyr og en ting på én gang. Hvordan kan man se det?

I baggrunden kan I se en statue, som er på vej ned fra sin sokkel. Er der noget

underligt ved det?

De tre figurer står placeret i forgrund, mellemgrund og baggrund. Hvilket forhold tror I, de har til hinanden?

Alle tre figurer er kendetegnet ved, at det ikke er figurer, man ville kunne møde i virkeligheden. De kommer fra fantasien: En elefant, der griner menneskeligt, et fuglemenneske hvis mund er låst fast og en statue, der kan bevæge sig.

Grænserne mellem menneske, dyr og ting er opløst. Hvad tror I, han vil fortælle med det?

Verden er nærmest vendt på hovedet. Vi kan genkende en masse ting: nøgle, lås, statue osv. fra virkeligheden. Men her får de en overraskende og uventet rolle. Kan billedet forestille en drøm?

Hvordan vil i beskrive stemningen på maleriet? Sjov, uhyggelig, gådefuld?

Nøglen og låsen kan ses som symboler. Hvad tror I, de symboliserer? Hvad tror I nøglen låser op til? Hvad tror I, Sami Hotti vil fortælle med maleriet? Tror I, det er meningen, vi skal

finde ud af det?

Ryg og skyd

Sami Hotti: Uden titel

Her har vi et andet maleri af Sami Hotti. Her ser vi også et meget tomt univers uden natur. Beskriv stedet, personerne og tingene, I kan se.

Et bord og en stol forbinder man normalt med hverdag og hjem. Man kan vist roligt sige, at Hotti har sat tingene ind i en anden sammenhæng her. Hvilke ting kan I få øje på, som er mærkelige?

Hovedpersonen i billedet er sat sammen af forskellige ting. Hans ben er for eksempel bordbenet med sko på. Beskriv resten af kroppen.

Det her er altså ikke et helt almindeligt menneske. Ved hjælp af forskellige genstande antydes formen på en menneskekrop. Så bruger vi vores fantasi til at lægge tingene sammen og forestille os et menneske. Sami Hotti blander igen det velkendte med det ukendte. Ting får en ny overraskende funktion i det her fantasiunivers.

Opgave: Nu skal du tegne et menneske, der er sat sammen af forskellige ting. Ligesom manden på Sami Hottis billede. Du kan også tegne en blanding af menneske, dyr og ting (som figuren på Sami Hottis andet billede).

Hvilket indtryk giver det, at hovedet ikke har ansigtstræk? At kroppen er flydende og består af ting? Hvad kan disse ting være et symbol på?

Pistolen kan også ses som et symbol. Hvad kan den være et symbol på?

Fra personens ”ryg” er et lille væsen på vej væk, den flygter. Måske er Sami Hottis budskab med det her maleri, at man kan dø

af at ryge. Det lille væsen kunne være sjælen, der forlader kroppen.

Det er ligesom på Sami Hottis andet maleri, fantasien der styrer her. Det er svært at svare på hvor, hvornår og hvorfor? Der synes ikke at være nogen mening eller logik. Kan det være en drøm? Maleriet er uden titel. Find på en titel til det.

Hvad synes I om Sami Hottis kunst?

Opgave: Nu skal du prøve at lave et surrealistisk maleri eller en surrealistisk tegning.

Ideer: Mal ting, steder og personer, man ikke kan finde i virkeligheden.

Brug symboler. Tænk på et drømmeunivers.

Du må gerne lade dig inspirere af Sami Hotti.

Magi og fantasi

Det er ord, der passer på Conny Maxwell Nørgaards kunst. Det kan I tydeligt se her på maleriet Mirakel.

Connie Maxwell Nørgaard: Mirakel

Beskriv maleriet.

Her har vi i modsætning til Sami Hottis billeder en natur. Beskriv naturen. Er det en natur, som man kan finde i virkeligheden? Dyr man ville kunne finde i virkeligheden? Hvor mange dyr kan I få øje på?

Der er rigtig mange flotte farver, og man kan sige, at maleriet vækker sanserne. Kan I forestille jer, hvordan maleriet ville dufte, hvis det havde en duft? Lyde hvis der kom

lyde fra det?

Hvor befinder vi os? I en drøm eller et eventyr? Eller på en anden planet? Man kan nemlig se himmelrummet med stjerner øverst. I hvert fald er vi i et magisk fantasiunivers, hvor dyr kan helbrede og en ko kan flyve.

Hvilken virkning har billedet på jer? Er det et sted, I godt kunne tænke jer at besøge?

Er der nogle ting på billedet, som peger på noget trist, farligt eller negativt?

Kan I finde nogle forskellige modsætninger mellem drengen og den verden, han befinder sig i?

I modsætning til omgivelsernes farver og sprudlende liv, er drengen bleg og syg. Han skal have dyrenes og naturens hjælp. Hans krop er nemlig gået i stykker, hvad kan det være et symbol på?

Tror I, han vil få det bedre igen?

Hvorfor?

Opgave: Er drengen havnet i en anden verden, en fantasi eller i en drøm? Eller er han normalt en del af universet?

Digt en historie om drengen: Hvem er han? Hvad er der sket med ham? Hvor er han? Hvorfor er han der?

Nu har I set nogle forskellige eksempler på surrealistisk kunst, som man kan finde på Museum Ovartaci.

I har lært, at drømme og fantasi er vigtige elementer i den surrealistiske kunst.